

3.12.2024

Yrittäjien kymmenen kasvutoimea

---

1. Työmarkkinauudistukset

Hallituksen pitää toteuttaa tinkimättä ohjelmaansa kirjatut työmarkkinauudistukset. Jos jokin sovittu uudistus vesittyy, tarvitaan vähintään yhtä vaikuttava reformi tilalle. Pidämme tärkeänä, että paikallinen sopiminen mahdollistetaan pienissä yrityksissä myös ilman luottamushenkilöitä, kuten hallitus on kirjoittanut ohjelmaansa, ja käynnistetään valmistelu toisin sopimisen oikeuden edistämiseksi.

2. Kilpailua lisäävät toimenpiteet

Julkisen sektorin pitää keskittyä ydintehtäviinsä ja jättää markkinat yrityksille ja yrittäjille. Inhouse-yhtiöiden laajentuminen vie tilaa yritysten kasvulta ja voi tuhlata veronmaksajien rahaa. Siksi hallituksen pitää toteuttaa tinkimättä ohjelmansa mukaisesti kilpailua lisäävät kirjaukset. Julkisia palveluita pitää tuottaa mahdollisimman paljon monituottajamallilla yritysten ja järjestöjen voimin, koska se lisää laatua ja tehokkuutta.

3. Rahoitus- ja pankkipalveluiden turvaaminen

Sääntely on lisääntynyt ja vakavaraisuusvaatimukset ovat nousseet, joten pk-yritykset eivät ole enää monesti kannattavia asiakkaita pankeille. Varovaisuus ohjaa valvojen tulkintoja sääntelystä ja pankkeja valvojan ohjeistuksien tulkinnoissa. Liian tiukka sääntely ja tulkinnat sekä liian suuri varovaisuus ovat johtaneet pankkipalveluiden saatavuuden heikentymiseen pk-sektorille, mikä hidastaa kasvua ja tuottavuutta lisääviä investointeja.

4. Verotuksessa kasvun kannustimien kasvattaminen

Työn ja yrittämisen verotuksesta pitää siirtyä kulutuksen ja haittojen verotukseen. Tarvitaan ansiotulo-verotuksen marginaaliverotuksen laskemista sekä osinko- ja yritysverotuksen muuttamista kasvua ja riskinottoa tukevaksi. Yhteisöveron lasku 18 prosenttiin voidaan tehdä lyhyelläkin aikavälillä budjetti-neutraalisti leikkaamalla vastaavasti yritystukia. Investointien lisäämiseksi vapaat poisto-oikeudet tulee

ottaa käyttöön pysyvästi. TKI-verokannustimet tarvitaan uusiin ja pk-yrityksiin, ei vain suurille tai vain tietyille toimialoille. Tappioiden vähentämisen oikeutta pitää pidentää nykyisestä kymmenestä vuodesta kahteenkymmeneen vuoteen, mikä tukee toimintansa alussa olevia kasvuyrityksiä.

5. Normien purku

Tarvitaan vähemmän normeja, raportteja, lupia ja byrokratiaa sekä sääntelyn vaihtoehtojen ja vaikutusten etukäteisarvio. Hyötyjen lisäksi kustannukset ja vaikutukset on arvioitava. Sääntely vie tehokkuutta ja voi haitata kilpailua. Investointiympäristöä pitää parantaa lupa- ja valitusbyrokratian merkittävällä nopeuttamisella. GDPR-sääntelyn ylituikka tulkinta vaikeuttaa julkisen hallinnon ja yritysten toimintaa sekä hidastaa teknologian kehittämistä.

6. Työperäisen maahanmuuton helpottaminen

Viisumin saantia ja työlupia pitää yksinkertaistaa ja digitalisoida. Yhteistyö yritysten kanssa pitää nostaa keskiöön ja tunnistaa maahanmuuton positiiviset vaikutukset talouteen ja yrityksiin. Ilman tekijöitä ei ole taloutakaan. Väestörakenne vaatii kasvun mahdollistamiseksi työperäistä maahanmuuttoa. Muutoin on mahdoton ratkaista julkisen sektorin monia haasteita ja yksityisen sektorin työvoimapulaa.

7. Työvoiman liikkuvuuden varmistaminen

Työttömyysaste vaihtelee voimakkaasti eri puolilla ja suhdanteet avaavat eri alueille kysyntää epätasaisesti. Työvoiman pitää liikkua jouhevasti, jotta yritykset saavat tekijöitä ja työttömyyden pitkittyminen pysähtyy. Esimerkiksi tällä hetkellä osassa Lappia kärsitään työvoimapulasta ja kasvukeskuksissa riittämätön rakentaminen on kasvun pullonkaula. On tärkeää lisätä porkkanoita työasuntovähennyksen ja muuttoavustusten avulla sekä poistaa esteitä viilaamalla varainsiirtoveroa alaspäin, tuomalla tuettuihin asuntoihin vaihtuvuutta ja tarjoamalla joustavasti tonttimaata uudistuotannolle.

8. Sosiaaliturva kannustavaksi, myös yrittäjille

Sosiaaliturvan pitää kannustaa työllistymiseen ja kokeiluja pitää hyödyntää, jotta parhaimpia oppeja voidaan laajentaa tietopohjaisesti. Yrittäjien osalta YEL-selvitys pitää toteuttaa ripeästi, sillä nykymalli ei ole kestäväällä pohjalla. YEL-järjestelmän joustavuutta pitää lisätä. Yhdistelmävakuutuksen tarve kasvaa työn ja yrittäjyyden raja-aitojen madaltuessa.

9. Viennin edistäminen

Business Finlandin ulkomaantoimintojen siirto ulkoministeriöön uhkaa johtaa maakunnasta maailmalle -palvelupolun katkeamiseen sekä tuoda raja-aitoja innovaatiojärjestelmän ja viennin edistämisen välille. Yhtiömuotoinen Export Finland Oy turvaisi viennin edistämisen joustavasti ja mahdollistaisi helpommin myös lisäpalveluiden myynnin. Kaikilla yrityksillä pitää olla mahdollisuus julkisiin vienninedistämispalveluihin.

10. Yrittäjyyden arvostus ja uuden alun helpottaminen

Suomessa pitää vahvistaa yrittäjyyden arvostusta. Nuorten osalta ilmapiiri on jo muuttunut, mutta muualla on yhä paljon petrattavaa. Suomen kasvu perustuu riskiä ottaviin yrittäjiin, ei valtiovaltaan tai sääntelijöihin. Yritystoimintaan kuuluu epäonnistumisen riski. Konkurssi ei ole rikos tai synti. Pitää poistaa uuden alun esteitä luvanvaraisten elinkeinojen, rahoituksen ja peruspalveluiden osalta. Omistajavaihdojen edistäminen mahdollistaa kasvuloikkia.

Toimia pk-yritysten rahoitustilanteen helpottamiseksi

1. Pk-yritysten markkinarahoitus turvattava

Rahoitussäntely ja –valvonta sekä pankkien riskienhallintaperiaatteet ovat luoneet katvealueita pk-yritysten rahoituksen saatavuuteen. Lisääntyneen säntelyn ja tulkintaan liittyvien epävarmuuksien vuoksi yhä useampi pk-yritys on muuttunut liian riskipitoiseksi pankeille. Monissa tapauksissa ongelmaa pahentaa pk-yritysten riittävän likvidien vakuuksien riittämättömyys.

Rahoittajien mielenkiintoa pk-yrityksiä kohtaan vähentää myös yritysten omistusrakenne, jossa oman- ja vieraanpääoman välinen suhde ei ole rahoittajien näkökulmasta oikealla tasolla. Oman pääoman lisäämistä vaikeuttaa toisaalta yrittäjien haluttomuus omistuspohjan laajentamiseen ja toisaalta vaikeudet löytää osaomistajia. Samaan aikaan pk-yritykset ovat pääsääntöisesti liian pieniä toimimaan nykyisillä pääomamarkkinoilla.

Kehityksen seurauksena pk-yritysten rahoitus on muuttunut pankkien näkökulmasta liiketaloudellisesti vähemmän kannattavaksi. Tällöin pankkien mielenkiinto palvella pk-yrityksiä on vähentynyt. Tämän seurauksena erityisesti pk-yritysten mahdollisuudet saada rahoitusta kasvuun ja uudistumiseen ovat heikentyneet nopeasti.

Markkinarahoittajien vähentyneen kyvykkyyden ja halukkuuden seurauksena yhä isompi osa pk-yritysten rahoituksesta on siirtynyt markkinapuutetta lieventävien julkisten rahoittajien vastuulle. Lyhyellä aikavälillä on hyvä, että markkinapuutetta kyetään lieventämään, mutta pidemmällä aikavälillä tämä voi entisestään vähentää markkinarahoittajien mielenkiintoa rahoittaa pk-yrityksiä. Esimerkiksi pk-yritysten vienninrahoitus on siirtynyt lähes täysin julkisen rahoittajan vastuulle.

- *Vallitsevan haitallisen tilanteen lieventämiseksi on välttämätöntä käydä vuoropuhelua rahoitussäntelyä valmistelevien ja sen vaikutuksia seuraavien tahojen kanssa. Lainsäädännön suorat ja välilliset vaikutukset tulee kartoittaa kattavasti ja vaikuttaa siihen, että uutta säntelyä luotaessa ja olemassa olevaa tarkasteltaessa otetaan riittävästi huomioon markkinarahoituksen toimivuus ja pk-yritysten rahoituksen ominaispiirteet.*

2. Kestävän rahoituksen raportoinnin haasteet ratkaistava

Jatkossa vastuullisuussäntely vaikuttaa yhä voimakkaammin siihen, ketä rahoitetaan ja millaisia toimia rahoitetaan. Kestävän rahoituksen taksonomia ohjaa osaltaan rahoituksen kohdentumista. Ilmiötä voimistavat markkinarahoittajien omat vastuullisuuspäätökset, joiden seurauksena esimerkiksi lainasalkkujen vastuullisuutta lisätään voimakkaasti.

Rahoittajien tulee raportoida kestävän rahoituksen mukaisesta rahoituksesta valvojille, joten kestävän rahoituksen saaminen edellyttää pk-yrityksiltä jatkossa paitsi nykyisiä rahoituksen saantiin liittyviä tietoja myös tietoja rahoitettavan hankkeen vastuullisuudesta. Rahoituksen saamisen edellyttämien riittävien tietojen määrä tulee kasvamaan asteittain taksonomiasäntelyn kehittyessä. On ilmeinen vaara, että pk-yritysten rahoitus vaikeutuu vaatimusten kasvaessa, koska monella pk-yrityksillä ei vastuullisuutta osoittavaa dataa ole saatavilla ilman merkittävää hallinnollista taakkaa.

Pk-yritysten haasteita lisää se, että kestävän rahoituksen määrittely on politisoitunut. Tästä esimerkkinä voidaan mainita puolustusvälineiteollisuus, jota ei aiemmin pidetty kestävänä rahoituskohteena. Määrittelyn politisoituminen luo lisäriskin sekä rahoittajille että pk-yrityksille. Joskus nopeastikin muuttuva määrittely voi heikentää rahoituksen saantia arvaamattomasti.

- *Taksonomian pk-yritysten rahoituksen saatavuudelle muodostaman riskin pienentämiseksi tulee kestävän rahoituksen lainsäädäntöä ja ohjeistusta valmistelevien tahojen kanssa käydä vuoropuhelua keinoista rakentaa sääntelykehikosta sellainen, että se ottaa huomioon pk-yritysten erityispiirteet ja tukee niitä osaltaan täyttämään vaadittavat ominaisuudet. Lisäksi rahoituksen valvojien kanssa tulee käydä vuoropuhelua siitä, miten valvojien tulee ottaa huomioon erilaiset kestävän rahoituksen hakijat siten, että raportointivelvoitteet eivät muodostu kestävän kasvun esteeksi.*

3. Valvonta ei saa tuoda lisävelvoitteita

Euroopan keskuspankin pankkivalvonta on tutkitusti vaikuttanut pankkien yritysluototukseen. Vaikutus on ollut voimakas pk-yritysten kasvurahoituksessa. Se näkyy voimakkaasti pankkien suhtautumisessa riskiin. Pankeissa riskien karttamisen kulttuuri on yleistynyt.

Ilmiötä on voimistanut valvontaviranomaisten keskeinen rooli paitsi sääntelyn noudattamisen valvonnassa myös norminannossa. Valvontaviranomaisten lisääntynyt norminanto tuo rahoittajille tosiasiaa uusia velvoitteita, jotka voimistavat ja muuttavat alkuperäisen lakitasoisen sääntelyn vaikutuksia. Ilmiön seurauksena sääntelyvaltaa on siirtynyt merkittävässä määrin demokraattisen prosessin ulkopuolelle. Vaarana norminantovaltuuksien lisääntyessä on valvottavien rahoittajien riskin karttamisen lisääntyminen sen sijaan, että haitalliseksi tunnistettu ilmiö lievenisi.

- *Valvontaa toteuttavien ja ohjeistavien toimijoiden kanssa pitää käydä mahdollisuuksien mukaan vuoropuhelua siitä, millainen välillinen vaikutus valvojien toimilla on rahoitusmarkkinaa ja pk-yritysten rahoituksen saantiin.*

4. De-risking-ilmiö tulee poistaa

Rahanpesu ja terrorismin rahoittamisen ehkäisevä lainsäädäntö on luonut pk-yritysten palveluiden ja rahoituksen saantiin merkittävän esteen. Euroopan pankkiviranomainen (EBA) on tunnistanut lainsäädännön luoneen de-risking-ilmiön, jonka seurauksena finanssialan toimijat joko kieltäytyvät kokonaan tarjoamasta palveluja joillekin asiakasryhmille, kuten Suomessa kasvavassa määrin pk-yrityksille tai lopettavat palveluiden tarjoamisen tällaisille asiakkaille, koska pitävät rahanpesun riskiä liian korkeana. De-risking-ilmiöön liittyy erityisesti se, että asiakkaiden tilannetta ei arvioida yksilöllisesti, vaan kohteena on kokonainen asiakasryhmä.

Pk-yrityksen on käytännössä mahdotonta toimia, jos yritys ei saa peruspankkipalveluja. Pankkien tulisi arvioida rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskienhallinnan lisäksi tarkoin toimiensa vaikutuksia taloudellisen osallistavuuden (financial inclusion) näkökulmasta. Tavoitteena tulisi olla tasapaino siinä, miten yhtäältä vältetään ja hallitaan riskejä ja toisaalta turvataan yhteiskunnassa tasapuoliset edellytykset pk-yritysten taloudelliselle toiminnalle.

- *De-risking-ilmiön lieventämiseksi on tärkeää käydä valvojan kanssa vuoropuhelua siitä, että valvoja edistää johdonmukaisia valvontaodotuksia, mukaan lukien riittävät tulkintaohjeet. Valvojan tulisi myös seurata ja analysoida kieltäytymis- ja irtisanomisilmoitukset, joita pankit antavat pk-yrityksille. Lisäksi tulisi edellyttää rahoituslaitoksilta järkevästi suunniteltuja ja riskiin perustuvia ohjelmia, joita valvotaan riskiperusteisesti, ottaen mahdollisesti huomioon taloudellisen osallisuuden vaikutukset.*

5. Pankkien välistä kilpailua tulee lisätä

Perinteisten talletuspankkien välinen pankkikilpailu on vähentynyt viime vuosina. Suomen markkinoilta on poistunut toimijoita ja moni paikallinen toimija on fuusioitunut osaksi suurempaa kokonaisuutta. Kilpailun väheneminen heikentää monen pk-yrityksen pankkipalvelujen saantia.

Suomen pankkimarkkinat kuuluvat euroalueen keskittyneimpiin ja se näkyy kilpailun heikentymisessä. Toimiva maksuliikenne on kuitenkin yritystoiminnan ehdoton kulmakivi.

Kilpailun väheneminen näkyy siinä, että pk-yrityksillä on yhä harvemmin käytännössä vaihtoehtoja pankkia valittaessa, mikäli ei ole valmis etsimään pankkia toisesta EU-maasta tai hyödyntämään verkkopohjaisia maksunvälittäjiä. Maksut ja suoraveloitukset toimivat näissä tapauksissa pääsääntöisesti ja nämä vaihtoehdot voivat olla pelastus yritystoiminnan jatkamiseksi. Käytännön riskinä kuitenkin on, että tilinumeron muoto aiheuttaa Suomessa yllättäviä ongelmia. Jos IBAN-tilinumero on ulkomainen, se saattaa olla kelpaamaton esimerkiksi taloushallinnon järjestelmissä.

- *Pankkien välistä kilpailua tulee pyrkiä lisäämään päätösperäisesti, sillä kilpailun vahvistamisella olisi merkittäviä positiivisia vaikutuksia taloudelle. Lisääntynyt kilpailu alentaisi osaltaan rahoituspalvelujen hintoja ja edistää siten luotonannon ja investointien saatavuutta. Lisäksi pankkipalvelujen laatu paranee, kun pankit pyrkivät kilpailun myötä tarjoamaan asiakkailleen toisia pankkeja parempia palveluita. Käytännön tasolla pankkijärjestelmässä on tärkeää harjoittaa pankin yksikkökoon huomioivaa politiikkaa.*

6. Vakavaraisuussäätely ei saa tuhota asuntokaupan RS-järjestelmää

Basel III:n täytäntöönpano tuo haasteita asuntorahoitukseen. Uusiin RS-kohteisiin, eli asuntoihin, joiden myynti aloitetaan jo rakentamisvaiheen aikana ja joissa on ostajien ja yhtiön hyväksi asetettu asuntokauppain vaatimat turvajärjestelmät, sovellettava tuleva vakavaraisuusvaatimus uhkaa vaikeuttaa hankkeiden rahoitusta ja nostaa rahoituksen hintaa.

Lähtökohtaisesti RS-kohteiden rahoitukseen sovelletaan jatkossa 150 prosentin riskipainoa. Alempaa 100 prosentin riskipainoa voidaan soveltaa ainoastaan silloin tiukemmat rajoitukset kohdistuvat. Tämä edellyttäisi esimerkiksi nykyistä sitovampaa asuntokauppaan, rahoituksen yhteydessä annettavaa käteispanattia tai korkeaa omaa pääomaa. Säätelyn seurauksena asunto-osakeyhtiöiden riskipaino uhkaa siis määräytyä standardimenetelmässä korkeammaksi kuin sen todellinen riski on. Näin käy, jos rakentajat tai asunnon ostajat eivät laita sitovalla tavalla ”lisää rahaa” tai sitoudu nykyistä aikaisemmin peruuttamattomasti asunnon ostoon.

Korkeampi vakavaraisuuspääomavaade taloyhtiöille annettaville lainoille heikentää rakennustoimialan rahoituksen saantia, nostaa sen hintaa ja vähentää rakennusprojektien kannattavuutta. Käytännössä riski siirtyy rakennusliikkeille ja sitä kautta tuleville ostajille.

- *On tärkeää käydä vuoropuhelua Euroopan pankkiviranomaisen kanssa ohjeistuksesta ja tulkinnoista sekä mahdollisuuksista kansallisten erityispiirteiden huomioon ottamiseksi. Lisäksi SY:n on tärkeä päästä mukaan tulevaan lainsäädäntöhankkeeseen, jossa RS sääntelyä tullaan muuttamaan. Tavoitteena tulee olla turvata RS-kohteiden kohtuulliset rahoitusehdot muuttamalla RS-säätelyä sopimaan paremmin vakavaraisuussäätelykehikkoon.*